

ILMIY-METODIK ELEKTRON JURNAL
НАУЧНО-МЕТОДИЧЕСКИЙ ЭЛЕКТРОННЫЙ ЖУРНАЛ
SCIENTIFIC-METHODOLOGICAL ELECTRONIC JOURNAL

Til va adabiyot.uz

«Til va adabiyot – Преподавание языка и литературы – Language and literature teaching» (e-mail: tilvaadabiyotuz@gmail.com)

<https://oak.uz/pages/4802>

2024-yil. 10-son

Ulug' rus shoiri Aleksandr Sergeyevich
Pushkinning 225 yilligi nishonlandi

ILMIY-METODIK ELEKTRON JURNAL
НАУЧНО-МЕТОДИЧЕСКИЙ ЭЛЕКТРОННЫЙ ЖУРНАЛ
SCIENTIFIC-METHODOLOGICAL ELECTRONIC JOURNAL

Til va adabiyot.uz

Bosh muharrir

Nargiza BERDIYEVA

Tahrir hay'ati:

Nizomiddin Mahmudov
Yorqinjon Odilov
Jabbor Eshonqulov
Baxtiyor Daniyarov
Abdurahim Nosirov
To'liq Saydaliyev
Barno Buranova
Zulxumor Mirzayeva
Qozoqboy Yo'ldoshev
Bahodir Jovliyev
Salima Jumayeva
Qayum Baymirov
Manzar Abdulxayrov
Alijon Safarov
Madina Nuriddinova
Latifa Xudayqulova
Barno Kadirova
Nargiza Mirzayeva
Guli Shukurova
To'maris Butunbayeva
Okila Turakulova
Yuldosh Raxmatov
Ramziddin Abdusatorov
Feruza Manukan

Axborot hamkorimiz:

Muharrirlar:

Bibimariyam RAHMONOVA
Oydin SHUXRATOVA

Sahifalovchi:

Mahliyo ABDUQODIROVA

Tahririyat manzili:

100038, Toshkent shahri
Matbuotchilar ko'chasi 32-uy.
Telefon: (98) 121-74-16,
(71) 233-03-10, (71) 233-03-45,
(71) 233-03-67.
e-mail: tilvaadabiyotuz@gmail.com

Ilmiy-metodik elektron jurnal

M U N D A R I J A

Dolzarb mavzu

- Nasiba Sabirova.** Xorazm dostonchilik maktablari va ularning o'ziga xos xususiyatlari.....3
- Bobonazar Murtazoyev, Feruza Hafizova.** "Ona tuproq qo'shig'i" da Surxon vohasining tarixiy talqini.....6
- Shaxlo Xalilova.** O'zbek va ingliz ertakshunosligida yetakchi obrazlarning o'rganilish masalasi.....9
- Азамат Матякубов.** Повышение научной грамотности на основе Международных программ оценки (PISA).....11

Tilshunoslik

- Dilmurod Ashurov.** Maqol va matallarning lingvokulturologik xususiyatlari («Alpomish» dostoni misolida).....13
- Ramziya Jo'rayeva, Minovvarxon Hojiyeva.** Muqimiy asarlarida qo'llangan leksemalarning semantik xususiyatlariga doir.....15
- Jobir Avriddinov.** Sadridin Ayniyning "Tojik-fors adabiy tilining yarim mufassal lug'ati" va uning lug'atshunoslikdagi ahamiyati.....17
- Aziza Butunbayeva.** Terminlarning mazmuni va mohiyati.....20
- Dilbar Niyazova.** Til egalarining nutqida yosh xususiyatini namoyon etuvchi lisoniy shaxs tiplari.....22
- Nazira Yangibayeva.** "Maorif va o'qitg'uchi" jurnalidagi tilshunoslikka oid maqolalarga doir.....24

Adabiyotshunoslik

- Iroda Pardayeva.** She'riy parchalarda qofiya ziynati.....26

- Nilufar Chuliyeva.** "Go'r o'g'li yoxud hayot suvi" romanida zamon va makonning mifopoetik talqini.....28
- Амина Фаттахова.** Символика названия повести У. Умарбекова «Летний дождь».....30
- Мадина Касымова, Александра Екабсонс.** Лирический герой в поэзии Натальи Белоедовой.....32

Ilg'or pedagogik texnologiyalar

- Zilola Salisheva.** Innovatsion yondashuvlar asosida xorijliklarga o'zbek tilini o'rgatish vositalari.....34
- Fayzullo Begov.** Communicative competence for teaching foreign languages in ESP classes.....36
- Munisa Qosimova, Shahid Tasleem.** Adabiyot darslarida keys texnologiyasidan foydalanish.....38
- Умида Пулатова.** Протокол осмотра: некоторые аспекты обучения студентов-юристов его составлению.....40
- Shohida Abdullayeva.** Difficulties in translating metaphorical linguistic units in financial texts.....43

Tadqiqot

- Muxlisa Sabirova.** O'zbek internet matnlarida xalq maqollarining lingvomadaniy xususiyatlari.....46
- Madina Subxonova.** Diniy diskurs atamasi bayoni va uning badiiy kontekstda voqelanishi.....48
- Saidaxon Mamatkulova, Nargizaxon Ernazarova.** Poetik nutqda grammatik kategoriyalarni normativ qo'llashdan chetga chiqishlar.....50
- Gulasal Qayumova.** Eng qadimgi manbalarda ota fenomeni.....53
- Nilufar Karimova.** Munojot hamd g'azallar badiiyati.....56

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2023-yil 3-iyundagi 338/6-sonli qarori bilan Filologiya hamda Pedagogika fanlari bo'yicha doktorlik dissertatsiyalari (PhD, DSc) asosiy ilmiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrdir.
<https://oak.uz/pages/4802>

qaraganda XI asrning I yarmida Unsuriy degan forsiyo' y shoir yashab, lirik she'rlar yozish bilan birga uchta doston ham yaratgan. U Beruniy bilan bir davrda yashab ijod qilgan. Uning "Vomiy va Uzro", "Xing but-u surxbut (Oq sanam va qizil sanam)", "Shodbahru Aynul hayot" kabi dostonlarini Beruniy arab tiliga tarjima qilgan. Ushbu dostonlar orasidagi "Vomiy va Uzro" asari hozirgacha yetib kelgan. Demak, X asrlardayoq turli asotirlar negizida dostonlar ijod qilish, ularni tarjima, targ'ib qilish faol rivojlangan. O'sha davrda ijod qilingan ko'plab dostonlar syujeti turli o'zgarishlar bilan hozirgacha kelib yetgan. Albatta ularni o'qiydigan, ijro qiladigan talantli shaxslarning bo'lganligi ham tabiiydir. Xorazmda ko'l va daryolarda qayiq va kema haydovchilar o'zlarining piri sifatida Nuh payg'ambarni tan oladilar. Temirchilar ish boshlaganda Dovud payg'ambarni yodga solishadi. Xorazm baxshilari esa o'zlarining ma'naviy ustози sifatida Oshiq Oydingni e'zozlashadi. Bu tabarruk shaxs turkman baxshilarining ham piri hisoblanadi [4]. To'ra Mirzayevning yozishicha, Samarqand dostonchiligi doirasida baxshilar piri sifatida mulla G'oyib tan olinadi. Ushbu shaxs haqida shu nomdagi doston ham bor [5]. Shuni ta'kidlash kerakki, bir paytlar "Oshiq Oyding" nomli doston ham bo'lgan [6]. Qoraqalpoq va qozoqlarda So'ppasli Sipira Jirov, ozarbayjonlarda Qo'rqu' ota kabi shaxslar ham baxshi, jirovlar piri sifatida ulug'lanadilar. Oshiq Oyding pining nomi "Xirmondali", "Oshiq Najab", "Oshiq Alband" kabi Xorazm dostonlarida ko'plab uchraydi. Ayniqsa "Oshiq Najab" dostonida uning faoliyat doirasiga katta e'tibor qaratilgan. Najab Oshiq Oyding pirga xizmat qilib, uning dutorini sovg'a sifatida olishga muvaffaq bo'ladi. "Xirmondali" dostonida soz va so'z borasida hech bir kimsa yenga olmagan Xirmondalini Oshiq Oyding aytishuvda yengib chiqadi. "Oshiq Alband" dostonida Oshiq Oyding pir epik qahramon taqdirining eng qaltis damlarida Albandga duch kelib, unga yo'l-yo'riq ko'rsatadi, dalda bag'ishlaydi:

Tanisangiz nafas etgan piringman,
Oshiqlarning maqsadini bilurman,
Sango duo etgan Oyding piringman,

Ko'p yig'lama, sevar yorni ko'rarsan [7], deb ko'zdan g'oyib bo'ladi.

Dostonlarda oshiq-baxshilar, piri bo'lgan ushbu shaxs haqida ko'plab rivoyatlar to'qilgan. Aytishlaricha, uning qabrini tunagan baxshilarga pir sharob tutar ekan, agarda uni shogird ichsa, ulug' sozanda, oshiq-baxshi bo'lib yetishar ekan. "Oshiq Mahmud" dostonining O'zR FA TAFI folklor bo'limining qo'lyozmalar fondida 1431-raqamli inventarda saqlanayotgan qo'lyozmasida Mahmudjon va Nigorxonlar suvga cho'kib hayotdan ko'z yumganlarida Oshiq Oyding pir ularni "Jon tana gir" kuyini chalib tiriltiradi. Oshiq Oyding pir dastlabki xalifa Abu Bakr Siddiq (632-634) bilan aloqador silsilaga borib bog'lanadi. Bu silsila o'ziga xos g'oyaviy oqim bo'lib, so'fiylik silsilasi deb yuritilgan. Bu oqimga Abu Ali Ibn Sino, Abul Hasan Haraqoniy, Abu Sayid Maxnaiy,

Abduxoliq G'ijduvoni, Mansur Xalloy, Ahmad Yassaviy, Yusuf Hamadoniylar ham kirganlar. Oshiq Oyding pir maqbarasining shayxidi saqlanadigan "Tazkirat ul Husayin" nomli kitobda bu haqda aniq ma'lumotlar bitilgan. Shayxning vafoti hijriy 632-yilida voqe bo'ldi. Mudqat muboraklari shahri Bo'stonning Diyorbahr haddida hamda Bag'dodda ikki joyda ham ziyoratgohlari bor turur". Bertelsning "So'fizm va so'fiylik adabiyoti" kitobida ushbu davr bilan aloqador muhim ma'lumotlar uchraydi. Jumladan, o'sha kitobda as-Suhravardiy degan muallifning "Avoriful-maorif" degan ishi haqida so'z yuritib, uning adabiyot va san'at rivojiga qo'shgan katta ulushi xususida aytib o'tadi. Uning Giloniyning shogirdi ekanini ta'kidlab, 1255 (melodiy) yilda vafot etganini qayd qiladi [8].

Ushbu shaxsning Oshiq Oyding pir ekanligiga shubha qilmasa ham bo'ladi. Chunki biz yuqorida ta'kidlab o'tgan "Tazkirat ul Husayin" asarida Oshug'iddinning vatani shariflari Suhravardiy deyilgan. Yana o'sha kitobda aytilishicha, shayx hazratlarining "Avorif sharif as Salohiy Had" degan asari ham bo'lib, u Makkada chop etilgan. "Oshiq Najab" dostonida Oshiq Oyding shahri Bo'stonda yashaganligi, 360 so'fisi borligi, 115 yoshda ekanligi aytib o'tilgan. "Xirmondali"da ham shunga yaqin ma'lumotlar berilgan. Uning Chingizxon bosqinidan keyin 16 yil yashaganligi haqida ma'lumot beruvchi manbalar ham mavjud. So'nggi ma'lumotlarga qaraganda, haqiqatan ham Oshiq Oyding pining shajarasi Eronning Suhravard shahri bilan uzviy bog'lanadi. Ular uch qarindosh Najib Suhravardiy (1097-1168), Shayx Shahobiddin Abu Hafs Yahyo Suhravardiy (1115-1191), Shayx Shahobiddin Abu Hafs Umar Suhravardiy (1144-1234) bo'lib, Najib Suhravardiy ularga ustozlik qilgan [9].

Natijalar. An-Nasaviyning yozishicha, Xorazmshoh Muhammadning obro'-e'tibori yuksalib, ulug'vor ishlarga qo'lurib boshlaydi va Bag'dodga yurish maqsadini amalga oshirishi ma'lum bo'lib qoladi. Uning bu maqsadidan qaytarish uchun eng obro'li, shayxlar shayxi nomini olgan Shixobiddin as-Suhravardiy Xorazmga elchi qilib yuboriladi. Biroq Xorazmshoh shayxni mensimay kutib oladi. Hatto ancha navbat kutib huzuriga kirganda unga o'tirishga ruxsat bermaydi. Nihoyat, shayx unga payg'ambar hadislaridan so'zlamochi ekanini aytadi. Xorazmshoh bunga rozi bo'lib, pastga tushib tiz cho'kib o'tirib, shayxningitaydi. Shayx hadis orqali uni urush qilish maqsadidan qaytishga undaydi. Biroq, bu harakatlar bekor ketadi. Nihoyat u Bag'dodga yurish qiladi. Ammo qo'shini tabiat injiqliklari tufayli parokandalikka uchraydi. Bundan ta'sirlangan Xorazmshoh as-Suhravardiyning so'ziga amal qilmaganidan pushaymon etib, shayxni qaytadan Xorazmga elchi sifatida kelishga taklif etadi [10]. Sal o'tmay Chingiz bosqini yuz beradi. Shayx Shixobiddin Suhravardiyning Xorazmshoh tomonidan yaxshi kutib olinmaganligi, Shayxning bashorati to'g'ri chiqib, Xorazmshohning xor-zorlikda halok bo'lishi Oshiq Oyding xalq orasidagi obro'si oshib pir

juda ko'p yozilgan. Tadqiqotlar, asosan, ikkita – leksik hamda intonatsion-ritmik jihatga aloqador bo'lgan. Poetik leksika va ritmika – she'riyatni nasrdan ajratib turuvchi yetakchi omillardir. Yangilik yaratish va dunyoni shoirona his qilishning eng muhim vositalaridan biri yangi, badiiy matnni yaratishdagi mualliflik hissiyoti va dunyoqarashini bir xilda aks ettiruvchi morfologik va sintaktik imkoniyatlardan oqilona foydalanishni bilish hamdir. “Agar nasrning konstruktiv alomati semantik-sintaktik aloqalar va bo'linishlardan iborat bo'lsa, she'rning konstruktiv alomati semantik jihatlar ham, sintaktik jihatlar ham sintaktik qurilmalarning ma'lum reformatsiyali ritmikasiga bo'ysundirilganligidadir”[4]. Poetik sintaksisning ayrim tadqiqotchilari she'riy nutqda sintaksis deformatsiyaga duchor qilinadi va shartli bo'lib qoladi, deya ishonitirishadi[5], boshqalari esa, she'riy sintaksis o'ziga xos xususiyatlarga – shakllarga ega bo'lsa ham, qandaydir avtonom she'riy sintaksis haqida gapirish qonunga to'g'ri kelmaydi deb ta'kidlaydilar[6]. Biroq, she'rning nasrdan asosiy farqi uning ko'p marta og'zaki takrorlanishidir. Chindan ham, inson o'z fikrlarini til shakllari yordamida moddiylashtiradi, ular ma'lumotni so'zlovchidan adresatga uzatish vazifasini bajarib bo'lgandan keyin moddiy kategoriyalar sifatida yo'q bo'lib ketadi va birmuncha vaqt ongning tushuncha kategoriyasi sifatida mavjud bo'lishda davom etadi.

She'rning ajralib turadigan xususiyati esa, o'qilgandan keyin “o'lmasligi”, yana va yana oldingi shakllarga aynan o'xshashlikda jonlanaverishidir. She'r og'zaki eshittirish bilan bog'liq, demak, nutq shakllari va grammatik birliklarning qo'llanishini oldindan belgilab qo'yadi, ya'ni she'riy nutqning tuzilishi nutq sintaksisi jarayonlari asosida quriladi. “Nutqda nimaiki bor bo'lsa, u she'rda ham bordir”[7]. “Biz she'riy nutq tahliliga, unga, eng avvalo, til hodisasi sifatida, stilistik faoliyatda bo'lgan til hodisasi sifatida qaraydigan bo'lsak, to'g'ri yondashgan bo'lamiz. She'r kundalik nutqdan ham, badiiy nasrdan ham farq qiluvchi, o'ziga xos ifoda tizimi bo'lgan nutq turidir va h.k.”[8]. Boshqacha aytganda, umumtil sintaksisi she'riy qurilmaning o'zaro nisbati muammosi, til normasi va she'riy variantdorlik muammosi, va nihoyat, tilning boshqa har qanday quyi tizimi, shuningdek, she'riy nutq amalga oshishi uchun grammatik birliklar denotativ va konnotativ ma'nolarining munosabatlari muammosi ham she'riy nutq uchun muhimdir.

Normativ grammatik qoidalarining buzilishi, normadan chetlashishlar, ko'pincha, she'riyatda uchraydi, uning doimiy hamrohidir. Shu sababli I.I.Revzin “xuddi ma'lum tilga bo'lgani kabi, she'riy nutq tuzilmalariga yondashishda uning tahlili uchun tabiiy tildagi aniq mantiqiy vositalar qo'llaniladi”, deb ta'kidlagan[9]. Muallifning asosiy fikri, qo'llanilayotgan she'riy obrazlar xarakteri, grammatik normalarning mualliflik transformatsiyasi, she'riy matn sintaktik qurilishining tub mohiyati aniqlab olinsa, uning grammatikasini tushunish qiyinchilik tug'dirmaydi. “Normalangan” til aloqalari va she'riyatdagi o'zaro munosabatlar qay darajada buzilgan bo'lmasin, ular biror ma'noga ega bo'lishlari kerak va bu ma'no insoniy munosabatlarning eng muhim vositasi bo'lgan fikrning mahsuli va quroli hisoblanuvchi til tabiatidan kelib chiqadi.

A.I.Smurniskiyning so'zlariga ko'ra, “nutq – bu nutq organlari (hiqildoq, til, lablar va boshqalar) tomonidan chiqariluvchi ma'lum ma'noviy mazmunga (ahamiyatga) ega bo'lgan tovushning, jarangning qonuniy birikuvidir... Hech qanday jarang... o'z holicha, ma'no bilan bog'lanmay turib, nutq yoki uning qandaydir bir parchasi bo'la olmaydi”[10]. I.Kammingsning mashhur she'ri bu qoidalarining yaxshi namunasi bo'lib xizmat qiladi (muallifning o'ziga xos orfografiyasi va punktuatsiyasini saqlab qolamiz):

anyone lived in **a pretty how town**
(with up so floating many bells down)

spring summer autumn winter
he sang his didn't he danced his did
women and men (both little and small)
cared for anyone not at all
they sowed **their isn't** they reaped their same

with up so floating many bells down)

sun moon stars rain
children guessed (but only a few
and down they forgot as up they grew
autumn winter spring summer)
that no one loved him **more by more**
when by now and tree by leaf
she laughed his joy she cried his grief
bird by snow and stir by still

anyone's any was all to her
someones married their **everyones**

Mazkur she'rning xarakterli grammatik xususiyati fe'llar, yordamchi so'zlar, olmoshlar va ravishlarning

laughed their cryings and did their dance
(sleep wake hope and then) they
said their never they slept their dream
atars rain sun moon
(and only the snow can begin to explain
how children are apt to forget to remember

one day anuone died I guess
(and no one stooped to kiss his face)
busy folk buried them side by side
little by little and **deep by deep**
and more by more they dream their sleep
no one and anyone eart by april

wish by spirit and if bu yes
women and men (both dong and ding)
summer autumn winter spring
reaped their sowing and went their came
sun moon stars rain

otlar sifatida ishlatilishi, bir qarashda erkin bo'lgan so'zlar tartibining o'zgarishidir. Shunga qaramay, I.Kammings foydalanayotgan grammatik belgilar (signallar) tufayli, she'rning sintaktik qurilishi tushunarli bo'lib qolaveradi. he sang his didn't, he danced his did, they sowed their isn't, they went their came kabi gaplarda didn't, did, isn't, came so'zlari ot rolini bajaradi: 1) his yoki their ot aniqlovchilari; 2) gap tuzilmasining o'zi substantiv funksiyaning aniq belgilanganligini ko'rsatib beradi, chunki bu so'zlarning barchasi zamonaviy ingliz tilidagi tipik gaplarning vositasiz to'ldiruvchisi Ns + V + Nobj.pozitsiyasida uchraydi (he sang his song, he danced his dance va h.k.).

Shuningdek, Thei went their deb ifodalangan gapdagi normadan chetlashish ham xarakterlidir. Barcha qo'llanmalarda to go fe'li o'timsiz fe'l, ya'ni vositasiz to'ldiruvchini talab qilmaydigan fe'l sifatida keltirilgan. I.Kammings come fe'lining o'tgan zamon shaklini vositasiz to'ldiruvchi o'rnida qo'llash bilan uni o'timsiz fe'llardan o'timli fe'llar qatoriga o'tkazgan, bu o'z navbatida grammatik qonunlarni erkin talqin qilishga olib keladi. Come fe'li ot vazifasida keladi, bu umuman olganda, konversiya holatida butunlay maqbul. Biroq, konversiya holati mazkur misolda nomaqbul, chunki come fe'li o'tgan zamonda kelib, o'zining fe'llar sinfiga taalluqli ekanini tasdiqlaydi, bu tarjimani ancha qiyinlashtiradi: ular o'zlarining kelishlaridan (oldin) ketdilar. Shunday qilib, I. Kammings go fe'lini nafaqat sing, dance, sow fe'llariga o'xshab o'timli fe'llar turkumiga kiritadi, balki okkazonal otlarga yangi vazifalar - zamon vazifalarini yuklaydi: his didn't, his did, their isn't, their came, was by was. Bu okkazonal hosilalar o'zlarida fe'lning grammatik shaklini va uning fe'l-zamon semantikasini saqlab

qolgan funksional otlardan iboratdir. Bu yerda hayot va o'lim mavzusini ingliz tili so'zlarining grammatik subyektiv kategoriyalashtirilishini buzmaganda, standart, normalashtirilgan grammatik vositalar bilan ham ifoda qilish mumkin edi. Misol uchun, went their came o'rniga they went (passed, died) as they came (because they were born) deb aytish mumkin edi. Ammo, bu holda she'rda faqat obyektiv(xolis) – (va yana, eng muhimi,) hammaga ma'lum bo'lgan olam haqidagi ma'lumotni o'z ichiga olgan mazmun, fikr paydo bo'lar edi. Hammaga ma'lum bo'lgan tabiat qonunini idrok qilish va aks ettirish, hayot va o'lim mavzusining badiiy-she'riy timsolini yaratishda noan'anaviylik, demakki, normadan chetlashish mumkinligi imkoniyati paydo bo'ladi va kitobxon, aynan, shakl mazmunini tushunishi natijasida voqelikni idrok etadi. She'riy matn o'z og'zaki jarangini topishini ta'minlash maqsadiga grammatik normadan chetlashi orqali erishiladi. Buning ustiga shoir o'z tilini, uning potentsial imkoniyatlarini teran his etadi. Yangi shakllar to'satdan, o'z-o'zidan paydo bo'lmaydi. Ular ostida salmoqli grammatik asos – inglizcha so'zning ma'lum bir so'z turkumiga grammatik birlashtirilganligining yetarli darajada bog'lanmagan tranzitivligi va shundan kelib chiqqanda nazariy jihatdan konversiyaning ko'p funktsionalligi va erkinligi bor. Xulosa. I.Kammings tushunarli bo'la olmaslikning oldini olgan holda, nazariy ko'p funktsionallik va konversiyaning cheklanmaganlikni fe'ldan yasalgan konversiyalangan otlarni fe'lning zamon tavsiflarini saqlab qolish orqali, ammo konversiyaning asosiy tamoyili – dastlabki so'zning morfologik paradigmasi o'zgartirilishini buzib, amaliy reallikka o'tkazadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Акимов Г. М. О некоторых особенностях поэтического синтаксиса. Вопросы языкознания, М., 1977, № 1, с.96.
2. Эйхенбаум В. А. Мелодика русского литературного стиха (1922). – В кн.: О поэзии, М., 1969, с.328. Тынянов Ю. Н. Проблема стихотворного языка (1925), - М., 1965. – 69-70 с
3. Бобров С. П. Синтагма, словоразделы и литавриды: понятие о ритме содержательно-эффективном и о естественной ритмизации речи. – Русская литература, 1965, № 4, с. 80. Поспелов Н. С. Синтаксический строй стихотворных произведений Пушкина. – М., 1960. – 5 с.
4. Тимофеев Л. И. Очерки теории и истории русского стиха. – М., 1958. – 72 с.
5. Тимофеев Л. И. Основы теории литературы. М.: Просвещение, 1971. – 268 с.